

UPADŁOŚĆ PRZEDSIĘBIORCY

Maniewski & Tarkowski

Upadłość Przedsiębiorcy

Postępowanie upadłościowe ma na celu przede wszystkim wspólne dochodzenie wobec niewypłacalnego dłużnika roszczeń przez wszystkich wierzycieli. Oznacza to, że w postępowaniu upadłościowym musi uczestniczyć co najmniej dwóch wierzycieli. Jest to podstawowa różnica względem postępowania egzekucyjnego, które zasadniczo prowadzone jest na rzecz wyłącznie jednego wierzyciela. Głównym celem postępowania upadłościowego jest zaspokojenie wierzycieli dłużnika w sposób najbardziej efektywny i optymalny na skutek likwidacji majątku upadłego. Istnieje również możliwość skorzystania ze specjalnej procedury przygotowanej likwidacji, dzięki której w istocie nie dochodzi do całkowitej likwidacji majątku upadłego, a jego przedsiębiorstwo ma szansę na dalsze funkcjonowanie, jednakże już pod rządami nowego właściciela.

Wobec kogo stosuje się procedurę upadłości przedsiębiorcy?

Postępowanie upadłościowe może zostać przeprowadzone w stosunku do każdego przedsiębiorcy, tj. osoby fizycznej, osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niebędącej osobą prawną, której ustawa przyznaje zdolność prawną, prowadzącej we własnym imieniu działalność gospodarczą lub zawodową.

Procedura ogłoszenia upadłości przedsiębiorcy w szczególności dotyczy:

- spółek kapitałowych (spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, spółka akcyjna);
- spółek osobowych (spółka jawna, partnerska, komandytowa, komandytowo-akcyjna);
- wspólników spółek osobowych, ponoszących odpowiedzialność za zobowiązania spółki bez ograniczenia całym swoim majątkiem;
- osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą;
- wspólników spółki cywilnej;
- spółek kapitałowych w organizacji;
- stowarzyszeń;
- fundacji;
- związków zawodowych;
- instytucji badawczych;
- kościelnych osób prawnych.

Kto może złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości dłużnika?

Wniosek o ogłoszenie upadłości może zgłosić dłużnik lub jego wierzyciel.

Wniosek mogą zgłosić również:

- w stosunku do spółki jawnej, spółki partnerskiej, spółki komandytowej oraz spółki komandytowo-akcyjnej – każdy ze wspólników odpowiadających bez ograniczenia za zobowiązania spółki;
- w stosunku do spółek kapitałowych – osoby uprawnione do jej reprezentacji (najczęściej zarząd);
- w stosunku do spółek będących w stanie likwidacji – każdy z likwidatorów;
- kurator spółki kapitałowej ustanowiony ze względu na brak organu albo brak w składzie organu uprawnionego do jej reprezentowania;
- w stosunku do dłużnika, wobec którego prowadzona jest egzekucja przez zarząd przymusowy albo przez sprzedaż przedsiębiorstwa – zarządca ustanowiony w tym postępowaniu.

Kiedy ogłosić upadłość?

Prawo upadłościowe wymaga złożenia wniosku o ogłoszenie upadłości w wypadku zaistnienia stanu niewypłacalności dłużnika. Niewypłacalność to stan, w którym dłużnik utracił zdolność do wykonywania swoich wymagalnych zobowiązań pieniężnych. Wymagalne zobowiązanie to dług, którego termin zapłaty już upłynął. Przyjmuje się, że stan niewypłacalności zachodzi, gdy opóźnienie w wykonaniu zobowiązań pieniężnych przekracza trzy miesiące. W przypadku spółek przyjmuje się, że dłużnik jest niewypłacalny także wtedy, gdy jego zobowiązania pieniężne przekraczają wartość jego majątku, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający 2 lata. Ponadto, domniemywa się, że zobowiązania pieniężne dłużnika przekraczają wartość jego majątku, jeżeli zgodnie z bilansem jego zobowiązania, z wyłączeniem rezerw na zobowiązania oraz zobowiązań wobec jednostek powiązanych, przekraczają wartość jego aktywów, a stan ten utrzymuje się przez okres przekraczający 2 lata.

Zgodnie z art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego dłużnik jest zobowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości w ciągu 30 dni od zaistnienia stanu niewypłacalności.

Jak wygląda postępowanie?

Postępowanie można podzielić na 3 następujące po sobie etapy:

ETAP I

Złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości;

ETAP II

Rozpoznanie wniosku o ogłoszenie upadłości oraz ogłoszenie upadłości;

ETAP III

Właściwe postępowanie upadłościowe.

Etap I inicjuje wniosek o ogłoszenie upadłości, który należy skierować do Sądu rejonowego oraz wnieść opłatę w wysokości 1000 złotych. Wszczęcie postępowania nigdy nie może nastąpić z urzędu. Z wnioskiem o ogłoszenie upadłości może wystąpić zarówno sam dłużnik, jego wierzyciel, jak i inne podmioty uprawnione do tego na gruncie prawa upadłościowego (np. kurator osoby prawnej).

Podczas etapu II Sąd weryfikuje wniosek pod względem formalnym i sprawdza, czy zaszły przesłanki upadłościowe. Natomiast merytoryczne rozstrzygnięcie wniosku następuje poprzez wydanie postanowienia o ogłoszeniu upadłości albo poprzez oddalenie wniosku. Z chwilą ogłoszenia przez Sąd upadłości, majątek dłużnika staje się masą upadłości i jest zarządzany przez syndyka.

W trakcie etapu III – właściwego postępowania upadłościowego, syndyk podejmuje szereg czynności mających na celu ustalenie składników majątku dłużnika oraz obciążających go zobowiązań a następnie równomierne zaspokojenie wierzycieli.

W pierwszej kolejności dokonuje się obwieszczenia o ogłoszeniu upadłości i wzywa wierzycieli do zgłaszania swoich wierzytelności. Następnie syndyk dokonuje oceny zgłoszonych wierzytelności i sporządza listę wierzytelności. Często zdarza się, że syndyk sporządza również uzupełniające listy wierzytelności, gdyż część zgłoszeń wierzytelności może wpłynąć do syndyka na późniejszym etapie postępowania. Syndyk sprawuje również zarząd nad masą upadłości, ustala składniki masy upadłości oraz podejmuje czynności związane z odzyskaniem składników majątku (np. wierzytelności) mogących posłużyć do zaspokojenia wierzycieli. Syndyk przeprowadza także likwidację masy upadłości.

Właściwe postępowanie upadłościowe wieńczy sporządzenie przez syndyka i złożenie sędziemu-komisarzowi do zatwierdzenia planu podziału funduszków masy upadłości. W wypadku zbycia rzeczy zabezpieczonych hipotekami i zastawami, sporządza się oddzielny plan podziału sum uzyskanych ze sprzedaży tych rzeczy. Wykonując plan podziału, syndyk przelewa na rachunek wierzycieli należne im kwoty wynikające z planu podziału. Po wykonaniu ostatecznego planu podziału Sąd stwierdza zakończenie postępowania upadłościowego.

Inna droga, czyli przygotowana likwidacja

Celem przygotowanej likwidacji jest uniknięcie przez upadłego i wierzycieli negatywnych skutków związanych z dłużoletnią procedurą likwidacji majątku.

Zasadniczy etap przygotowanej likwidacji następuje jeszcze przed złożeniem wniosku o ogłoszenie upadłości. Chodzi w nim o to, aby dłużnik znalazł inwestora, który zdecyduje się na odkupienie jego upadającego przedsiębiorstwa (jego zorganizowanej części lub składników majątkowych stanowiących znaczną część przedsiębiorstwa) za cenę korzystniejszą od kwoty, którą uzyskałby syndyk przy likwidacji na zasadach ogólnych (cena musi być korzystniejsza z perspektywy wierzycieli).

Gdy dłużnikowi uda się ustalić z inwestorem warunki sprzedaży, składa do Sądu upadłościowego dwa wnioski: wniosek o ogłoszenie upadłości oraz wniosek o zatwierdzenie warunków sprzedaży wraz z opisem i oszacowaniem składnika objętego wnioskiem o zatwierdzenie warunków sprzedaży, sporządzonymi przez biegłego wpisanego na listę biegłych sądowych. Oba wnioski rozpatrywane są przez Sąd jednocześnie. Po zatwierdzeniu warunków sprzedaży i ogłoszeniu upadłości następuje podpisanie umowy sprzedaży pomiędzy syndykiem masy upadłości a nabywcą.

Dzięki przygotowanej likwidacji, zmiana właściciela przedsiębiorstwa może nastąpić w płynny sposób, a samo przedsiębiorstwo nie wstrzyma swojej działalności. Proces ten pozwala między innymi na zachowanie dotychczasowych miejsc pracy i nie wpływa zasadniczo na relacje z kontrahentami dłużnika. Można przyrównać to do przejęcia na gruncie kodeksu spółek handlowych, z tym istotnym zastrzeżeniem, że nabywca nie odpowiada za zobowiązania przedsiębiorstwa.

Jak długo trwa postępowanie upadłościowe?

Samo rozpoznanie przez Sąd wniosku o ogłoszenie upadłości zajmuje średnio 2-3 miesiące. Jeżeli Sąd zdecyduje się wyznaczyć rozprawę, to okres ten ulega wydłużeniu przynajmniej o 6 miesięcy. Długość właściwego postępowania upadłościowego zależy przede wszystkim od sytuacji prawno-majątkowej dłużnika oraz sprawności działań syndyka, jednakże trzeba liczyć się z tym, że właściwe postępowanie upadłościowe zazwyczaj trwa kilka lat.

W procedurze likwidacyjnej najbardziej czasochłonne jest spieniężenie majątku dłużnika, wobec czego w przypadku zastosowania instytucji przygotowanej likwidacji, cały okres trwania postępowania upadłościowego ulegnie znacznemu skróceniu i może zająć zaledwie kilka miesięcy.

Jakie są koszty postępowania?

Opłata sądowa od wniosku o ogłoszenie upadłości wynosi 1000 zł, jednakże dodatkowym kosztem w toku postępowania będzie wynagrodzenie syndyka, które pokrywane jest z funduszy masy upadłości. Wynagrodzenie to kształtuje się w granicach od 2- do 26-krotności przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia.

Poza powyższymi kosztami, dłużnik reprezentowany przez pełnomocnika ponosi również koszty obsługi prawnej.

Jakie są skutki ogłoszenia upadłości?

Skutki wobec majątku dłużnika

Zgodnie z art. 61 prawa upadłościowego wraz z dniem ogłoszenia upadłości majątek upadłego staje się masą upadłości, która służy zaspokojeniu wierzycieli upadłego. Z chwilą ogłoszenia upadłości, dłużnik zobowiązany jest do wskazania i wydania syndykowi całego swojego majątku oraz traci prawo do zarządzania i dysponowania nim. Uprawnienia te przejmuje syndyk, natomiast czynności prawne upadłego dotyczące mienia wchodzącego do masy upadłości są nieważne.

Składników masy upadłości nie można obciążyć hipoteką, zastawem, zastawem rejestrowym lub skarbowym, w celu zabezpieczenia wierzytelności powstałej przed ogłoszeniem upadłości, chyba że wniosek o wpis hipoteki został złożony co najmniej 6 miesięcy przed wnioskiem o ogłoszenie upadłości.

Dłużnik zobowiązany jest również przekazać syndykowi wszelkie niezbędne dokumenty związane z posiadaniem przez niego majątkiem oraz udzielać syndykowi i sędziemu-komisarzowi niezbędnych wyjaśnień w tym zakresie.

Wpływ ogłoszenia upadłości na toczące się postępowania

Po ogłoszeniu upadłości postępowania sądowe, administracyjne lub sądowno-administracyjne dotyczące masy upadłości mogą być wszczęte i prowadzone wyłącznie przez syndyka albo przeciwko niemu. Na skutek ogłoszenia upadłości Sąd z urzędu zawiesza postępowania dotyczące majątku dłużnika, który stał się masą upadłości, aż do czasu wstąpienia do postępowania syndyka. Wstąpienie syndyka na miejsce dłużnika następuje niezależnie od tego, w charakterze której strony procesowej uczestniczył dłużnik.

Na skutek ogłoszenia upadłości dochodzi również do tak zwanej egzekucji uniwersalnej, w której mogą uczestniczyć wszyscy wierzyciele, którzy dokonali zgłoszenia wierzytelności w postępowaniu upadłościowym. Postępowania egzekucyjne skierowane do majątku wchodzącego w skład masy upadłości, wszczęte przed dniem ogłoszenia upadłości, ulegają zawieszeniu wraz z dniem ogłoszenia upadłości, natomiast po uprawomocnieniu się postanowienia o ogłoszeniu upadłości, ulegają one umorzeniu.

Zalety i wady upadłości

Upadłość jest dla dłużnika korzystniejszym rozwiązaniem niż równoległe prowadzenie przeciwko niemu kilku lub nawet kilkunastu postępowań egzekucyjnych. Postępowanie upadłościowe realizuje zasadę optymalizacji, która polega na tym, że powinno być ono prowadzone tak, aby w najwyższym stopniu zaspokoić roszczenia wierzycieli.

Istotną korzyścią jest fakt, że z masy upadłości dłużnika mogą zostać zaspokojone wyłącznie roszczenia o odsetki należne za okres do dnia ogłoszenia upadłości. Jest to duża oszczędność, ponieważ przy długoletnich egzekucjach odsetki niejednokrotnie mogą przewyższyć wartość pierwotnej należności. Nie zmienia to jednak faktu, że roszczeń o odsetki za okres po ogłoszeniu upadłości wierzyciele mogą dochodzić przeciwko upadłemu w drodze odrębnego powództwa.

Zasadniczą wadą upadłości jest utrata przez przedsiębiorcę zarządu swoim majątkiem, który w jego miejsce obejmuje syndyk masy upadłości. Ponadto, w przypadku spółek, zakończenie postępowania upadłościowego skutkuje najczęściej utratą bytu prawnego spółki oraz wykreśleniem dłużnika z rejestru przedsiębiorców KRS.

Zdecydowanie więcej zalet posiada przygotowana upadłość. Jako najważniejsze zalety można wskazać: skrócenie czasu postępowania upadłościowego, szybsze przekazanie wierzycielom środków uzyskanych ze sprzedaży przedsiębiorstwa oraz obniżenie kosztów postępowania, a także – o ile jest to możliwe – utrzymanie przedsiębiorstwa dłużnika i zachowanie dotychczasowych miejsc pracy.

Niewątpliwie procedura przygotowanej likwidacji najpełniej realizuje zasadę optymalizacji postępowania upadłościowego, ponieważ dzięki obniżonym kosztom postępowania, pozwala na zaspokojenie roszczeń wierzycieli w wyższym stopniu niż w przypadku klasycznej likwidacji.

Dlaczego warto rozważyć złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości?

Zgodnie z art. 21 ust. 1 prawa upadłościowego dłużnik jest zobowiązany złożyć wniosek o ogłoszenie upadłości w ciągu 30 dni od zaistnienia stanu niewypłacalności.

Niezłożenie wniosku o ogłoszenie upadłości w tym terminie przez osoby zobowiązane do prowadzenia spraw spółki (np. wspólnicy spółki jawnej) lub uprawnione do jej reprezentacji (np. członkowie zarządu spółki z ograniczoną odpowiedzialnością) może skutkować ich odpowiedzialnością odszkodowawczą względem wierzycieli, chyba że wykażą, iż nie złożyli wniosku o ogłoszenie upadłości bez swojej winy. Osoby te mogą uwolnić się od odpowiedzialności także jeżeli wykażą, że w terminie 30 dni od zaistnienia stanu niewypłacalności otwarto postępowanie restrukturyzacyjne albo zatwierdzono układ w postępowaniu o zatwierdzenie układu.

Jest to szczególnie istotne w przypadku członków zarządu w spółkach kapitałowych. W wypadku niedochowania przez nich 30-dniowego terminu na złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości narażają się bowiem nie tylko na odpowiedzialność odszkodowawczą wobec wierzycieli (w tym również za zaległości podatkowe zgodnie z art. 116 ordynacji podatkowej) ale również na odpowiedzialność karną (grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku) na podstawie art. 586 kodeksu spółek handlowych.

Inną sankcją może być orzeczony na podstawie art. 373 prawa upadłościowego zakaz prowadzenia działalności gospodarczej na własny rachunek lub w ramach spółki cywilnej oraz pełnienia funkcji członka rady nadzorczej, członka komisji rewizyjnej lub reprezentanta spółki handlowej, przedsiębiorstwa państwowego, spółdzielni, fundacji lub stowarzyszenia. Zakaz taki może sięgać nawet 10 lat, a jego minimalny okres obejmuje rok.

Tak szeroka odpowiedzialność osób uprawnionych do reprezentowania dłużnika (w tym w szczególności odpowiedzialność członków zarządu sp. z o.o. na podstawie art. 299 kodeksu spółek handlowych) powoduje, że niebagatelnego znaczenia nabiera terminowe złożenie wniosku o ogłoszenie upadłości, stanowiące przesłankę wyłączającą odpowiedzialność za zobowiązania upadłego.

Kancelaria Maniewski & Tarkowski

Kancelaria Maniewski & Tarkowski to zespół prawników, którzy na co dzień służą klientom swoją wiedzą oraz doświadczeniem. Jedną ze specjalizacji Kancelarii jest połączenie zagadnień prawa upadłościowego i restrukturyzacyjnego z szeroko rozumianym prawem gospodarczym.

Kancelaria świadczy pomoc przedsiębiorcom oraz konsumentom znajdującym się w stanie niewypłacalności oraz zagrożonym niewypłacalnością. Oferujemy pomoc w znajdowaniu rozwiązań prawnych dla osób, które na skutek wyjątkowych i niezawinionych przez siebie okoliczności popadły w zadłużenie.

Zajmujemy się kompleksową obsługą klientów, począwszy od oceny zaistnienia przesłanek upadłościowych i restrukturyzacyjnych aż do prawomocnego zakończenia postępowania sądowego.

Zrób pierwszy krok i skontaktuj się z nami

radca prawny

Paweł Maniewski

☎ + 48 600-410-102

✉ pawel.maniewski@kancelaria-mt.pl

adwokat

Michał Tarkowski

☎ + 48 882-084-144

✉ michal.tarkowski@kancelaria-mt.pl

Maniewski & Tarkowski

📍 Aleja Jana Chrystiana Szucha 8 (IV piętro)
00-582 Warszawa